

Vojna

Zapadno bojišče

Napoved in ponovni znaki nemške ofenzive

Kakor smo poročali, je obiskal angleški kralj Jurij VI. zapadno bojišče. Po odhodu angleškega vladarja je poslal vrhovni poveljnik zavezniških vojaških sil na zapadu, francoski general Gamelin, poveljniku angleških čet v Franciji, generalu Gorthu, pismo. Pismo, ki je bilo prečitano angleškemu vojakom, ugotavlja, da je nemška ofenziva, katera se pripravlja že od

oktobra, pred durmi, ker so nemške priprave za napad končane.

Nemci so zbrali v svojih pristaniščih Hamburg in Bremen sredi minulega tedna vse razpoložljive parnike za prevoz čet. Prevladuje mnenje, da so te čete določene za zasedbo švedske in norveške obale za primer, da bi Rusiji uspelo podjarmljenje Finske in bi si Nemčija na ta način morala osigurati vsaj nekaj vpliva na Baltiku.

Dogodki na morju

Dosedaj največja letalska bitka ob nemški obali

Dne 14. decembra je prišlo ob nemški obali do doslej največje zračne bitke med angleškim in nemškim letalstvom. Pet nemških letal je bilo zbitih. Nekaj časa so gorela v zraku, tako da so plameni gorečih letal zgedali kot ogromne bakle. Nemci so sestrelili s strelji z obale, z ladij in iz letal tri angleška letala. Med angleškimi letalci, ki so se udeležili te bitke, so bili trije kanadski, dva južnoafriška, štirje novoze-landski in en avstralski pilot.

Druga pomorska bitka

Od izbruha vojne križarijo po Atlantiskem oceanu, med južno Afriko in južno Ameriko ter po Severnem morju tri nemške hitre križarke, ki so povzročile zaveznikom s potopitvami trgovskih ladij zelo občutno škodo. Angleška vojna mornarica je že dalje časa z vso vmeno na delu, da te križarke izsledijo ter potopi. Sredi minulega tedna ob šestih zjutraj je končno le uspelo trem angleškim križarkam, da so prisilile nemško križarko »Admiral Graf von Spee«, da je morala sprejeti pomorsko bitko, ki je druga v tej vojni. Do bitke je prišlo na tale način: angleška 7000-tonska križarka »Ajax« je bila napadena od nemške oklopnjače »Admiral Spee« v južnoameriškem morju, ko je spremljala francoski prekoceanski veleparnik »Formosa«. Napadeni angleški ladji sta pripluli na pomoč 8390 tonska križarka »Exeter« in 7000 tonski »Achilles«. V srditi topniški bitki, ki je trajala 17 ur, je bila angleška oklopnjača »Exeter« tako poškodovana, da se je morala radi zmanjšane brzine umakniti iz boja. Tudi križarka »Achilles« je nekaj trpela. V nočni temi se je večkrat hudo zadeta nemška oklop- nica zatekla v nevtralno luko Montevideo v južnoameriški državi Urugvaj. Križarka, kateri sta sledili do pristanišča angleški križarki »Ajax« in »Achilles«, je izkrcala v Montevideo 36 mrtvih in 53 ranjenih.

Nemški križarki je uspel začasni pobeg, ker je hitrejša od angleških. Oborožena je z najtežjimi ter najmodernejšimi topovi, ima 10.000 ton in je bila spuščena v morje leta 1936.

Urugvajska vlada je odločila za odhod nemške križarke rok 72 ur. V tem času je bilo Nemcem dovoljeno, da so pokopali na

pokopališču v Montevideo z vojaškimi častmi padle mornarje in izvedli popravila na poškodovani ladji, da se je usposobila zopet za plovbo po morju.

V času, ko so Nemci z vso naglico popravljali in usposabljali ladjo »Admiral von Spee« za borbo, so hitele angleške ladje proti Urugvaju, da bi pomnožile angleško vojno brodovje. Čuli so se tudi glasovi, da hitita svoji tovarišici na pomoč nemški veliki križarki »Deutschland« in »Admiral Scheer«. Toda čas je mineval in nemška ladja je morala po brezuspešnih prošnjah

v nedeljo zvečer na morje. Prej so izkrcali iz ladje še 24 ranjencev. Ob petih popoldne je »Admiral von Spee« počasi izplula iz pristanišča, spremljana od neštevilnih gledalcev. Nemška vojna ladja se ni nič žurila in je hotela pridobiti na temi, preden pride na odprto morje in iz nevtralnih voda, kjer so jo čakale angleške vojne ladje. Njeno počasno gibanje pa so že spremljala in opazovala angleška vojna letala. Nemce je spremljala tudi neka trgovska ladja. Vse je nestrpno pričakovalo, kdaj bo prišlo do boja in streljanja. Toda — izostalo je. Na odprtem morju je nemška vojna ladja izkrcala na spremljajočo trgovsko ladjo okrog 700 nemških mornarjev, ob pol desetih ponoči pa je ladja eksplodirala. Vojno ladjo »Admiral Graf von Spee« so Nemci sami pogнали v zrak, ker se niso upali spustiti v borbo z Angleži.

Angleški kralj je odlikoval kapetane ladij, ki so se uspešno udeležili borbe z nemško križarko, z visokimi redi, vrhovni poveljnik pa je dobil plemstvo.

Ladja se je potopila po več zaporednih eksplozijah v nedeljo okrog pol enajstih zvečer po našem, srednjeevropskem času

Finsko bojišče

Sovjetske čete skušajo presekat Finsko

Sredi minulega tedna je pričela srdita ruska ofenziva proti sredini Finske s ciljem: presekat Finsko do mesta Uleaborg ob Botniškem zalivu ter razdeliti junaško se braneče Fince na sever ter jug. Da razpolovijo Finsko, so Rusi usmerili glavni napad v treh smereh: proti finskemu mestu Kuusamo (bolj na severu), Suomusalmi (na sredini) in Sotkamo (bolj južno). Za primer, da bi jim uspel vdor iz treh označenih smeri, bi se združile te tri sovjetske kolone v klin, kateri bo skušal prodreti do mesta Uleaborg. Če bi padlo to mesto v ruske roke, si bodo prizadevale sovjetske čete, da prodrejo do izhodišča železnice, ki vodi iz skrajnega severa v jugozapadni smeri proti mestu Tornei ob finsko-švedski meji.

Na srednji fronti so dosegli Finci lep uspeh pri Suomusalmi, kjer so sovjetske čete obkolili ter jih uničili. Napadli so Ru-se z obeh bokov ter jim preprečili umik. Finsko topništvo je z zapornim ognjem onemogočilo sovražniku zvezo z zaledjem.

Finci se umaknili na severu — a dosegli uspehe na jugu

Kakor znano, Rusi z desetkratno premočjo nastopajo čisto na severu, da bi se polastili finskega pristanišča Petsamo in rudnikov nikla južno od imenovane luke. Na severnem bojišču so se Finci morali kljub odločnemu odporu nekoliko umakniti, a so porušili za seboj vsa pota, mostove ter zgradbe, ki bi zamogle služiti sovjetskimi četam in pospešiti njih prodiranje. Občudovanja vredne uspehe so izbo-

jevali Finci v minulem tednu na jugu. Tridnevna ogorčena borba pri Tolmajärvi severno od Ladoškega jezera se je končala s popolno zmago Fincev. Posrečilo se jim je, da so prišli docela neopaženo sovražniku v bok in celo za hrbet. Ko so na ta način zavzeli svoje postojanke, so začeli sovražnika strahovito obstreljevati s strojnimi, ki so jih poskrili na drevju, v sneženih zakopih in na strehah hiš. Nenadni napad z vseh strani je sovjetske čete tako zmedel, da so jih Finci skoraj popolnoma uničili. Oni, ki se jim je posrečil beg v gozdove, bodo postali žrtve mraza in snega.

Slika sovjetskih napadalnih sil

Zgoraj opisana ruska ofenziva bi šla gladko izpod rok kljub mrazu nad 20 stopinj, ako bi Finci držali roke križem in bi ne bile v javnosti že potrjene vesti o splošnem neredu, ki gospodarji v tolikanj v zvezde kovani rdeči armadi.

Finci so zajeli že mnogo sovjetskih vojakov, o katerih smo pisali, da so slabo oblečeni ter brez spodnjega perila, obutev je zanič in vsak ujetnik toži, da je lačen. Nedavno ujeti ruski vojaki pri jezeru Ladoga pripovedujejo, da spremljajo rdeče čete komisarji, ki imajo govore in jih navdušujejo za boj. Preskrba ruskih vojakov je naravnost strašna, tako da je po izjavah ujetnikov trikrat toliko vojakov zmrznjenih, kakor pa jih je bilo ujetih. GPU (sovjetska tajna policija) je zelo delavna v ozadju bojišča, kjer nadzira prevoz. Včasih izvaja prevoz GPU sama. Med ujetniki so pripadniki raznih narodov, od katerih so prišli nekateri iz zelo oddaljenih pokra-

jin. Večina jih je bilo poklicanih pod zastavo v začetku septembra.

Dalje so ugotovili Finci, da se poslužuje proti njim poslana sovjetska armada pet vrst različnih pušk.

Sovjetsko topništvo je slabo izvežbano, po nepotrebnem trati strelivo in strelja velikokrat na lastne ljudi.

Sovjetske čete napadajo v množinah in so izpostavljene neusmiljenemu ognju finskih strojníc, površ jih pa še v primeru pobega uničujejo lastne strojne puške in jih zmečkajo lastni tanki, ki se valijo takoj za napadajočimi oddelki.

Nepriistranski poročevalci cenijo, da so napadajoče sovjetske čete zgubile do deset vojakov na vsakega padlega Finca.

Radi neznosnega mraza napadajoči Rusi niti ognjev ne smejo kuriti, ker jih finski letalci takoj napadejo z bombami.

Motorizirane ruske čete v visokem snegu sploh ne prihajajo v poštev, a so pred nastopom hude zime skoraj največ trpele, saj so jih Finci uničevali iz letal in z drznimi napadi pehote.

Rusko letalstvo je doseglo nekaj uspehov z brezobzirnim bombardiranjem. Med sovjetskimi letalci so neuki ter nepismeni ljudje, katerim gre samo za uničevanje. Težavno je stališče ruskega letalstva na severni Finski. Tam so mu uničili finski letalci v sovjetskem pristanišču Murmansk glavno oporišče.

Ker Rusom, kateri so bili prepričani, da se bodo polastili vse Finske v šestih tednih, tako slaba prede, nosi odgovornost za neuspeh sovjetski generalni štab, kateri skraja sploh ni vedel, kaj je delal in kaj je hotel doseči.

Po poročilih nevtrálnih opazovalcev štejejo sovjetske čete, ki so zbrane na finski meji, poldrug milijon vojakov. Poleg tega se v bližini meje nahaja tisoč sovjetskih letal.

Vsi občudujejo Fince in jim hočejo pomagati

Finski armadi je doslej uspelo, da se je izborno obnesla. Uspehe ji je prinesla dobra izvežbanost, izborna oborožitev, moderna oprema, preskrba za najhujši severni mraz in še hitro kretanje na ogroženih krajih s pomočjo smučk. Zaradi izredno dobrega vodstva so bile dosedanje finske izgube na mrtvih ter ranjenih malenkostne. — Izredno junaški ter spretni finski obrambni nastop je zadel po vsem svetu na zaslužen občudovanje. Iz raznih držav hitijo Fincem na pomoč prostovoljci, velesile zbirajo znatno denarno pomoč in pošiljajo Finski letala, orožje in zdravila za ranjence.

Komu gre zahvala za obrambo Finske?

Mož, kateri je oskrbel Fincem obrambo in predvsem dobro armado, je maršal Gustav Mannerheim, kojega sliko smo objavili v zadnji številki »Slov. gospodarja«. Maršal je star 62 let in je iz švedske plemenitaške rodbine. Ko je spadala Finska pred vojno pod carsko Rusijo, je bil carski častnik, ki se je udeležil rusko-japonske vojne. Med vojno je postal carski general. Po izbruhu boljševiške revolucije je odšel na Finsko, kjer si je hotela Nemčija zagotoviti nekatere vojaško važne postojanke, da bi gospodarila nad baltičskimi državami.

General Mannerheim je kmalu izprevi-del, kaj bi radi Nemci, in je izvojeval s

Plačajte čimprej celoletno naročnino! - Zakaj?

1. Samo celoletni naročniki bodo deležni zavarovanja po pravilniku, ki ga danes objavljamo.
 2. Samo celoletni naročniki bodo deležni žrebanja nagrad, ki se vrši v februarju za lepe dobiček! Med temi je prva nagrada 5000 din v gotovini, potem pa še druge, kakor: moško kolo, blago za obleke za moške in ženske, čevlji itd. itd.
 3. Samo celoletni naročniki bodo imeli celoletno prilogo Kmečko delo skupaj, ker za poznejše žal ne bomo mogli imeti iste več na razpolago!
- Naročajte zato »Slov. gospodarja« celoletno, plačajte samo 32 din za celo leto!

pomočjo dobrovoljcev ter Anglije in Francije Fincem neodvisnost, katera je bila proglašena 4. decembra 1917. Po tem proglasu so napadli Fince ruski boljševiki pod poveljstvom že davno iz Rusije pregnanega Trockega. Mannerheim je porazil boljševike, kateri so bili že v finski prestolnici Helsinki, v večdnevni bitki pri Tampere v spomladi leta 1918.

Po tej zmagi je prevzel Mannerheim vodstvo države. Ko je prevzemal oblast, je rekel: »Jaz bom vladar, a nikoli diktator.«

Kakor hitro sta zavlada na Finskem zopet red in mir, je Mannerheim sam odstopil kot državni krmilar in je prejel naslov maršal, ki je bil in ostane za Fince oče domovine.

Maršal Mannerheim ima v sedanji vojni svoj glavni stan v mestecu Kajana, ki je glavno mesto Laponije in ga veže ozkotirna železnica z južno Finsko. Kajana leži v sredini Finske in si prizadevajo ruski sovjeti, da bi z veliko ofenzivo ravno pri tem mestu razpolovili Finsko na dva dela.

Iz raznih držav

Novi predsednik Švice za leto 1940. Za predsednika Švice za leto 1940 je bil dne 13. decembra izvoljen s 142 glasovi od 158 dosedanjih podpredsednik Marcel Pilot, ki je star 51 let in je že bil predsednik države leta 1934. Podpredsednik je postal Herman Obrecht. Zvezna skupščina je potrdila istočasno vseh sedem dosedanjih članov zveznega sveta ali vlade.

Finančni in gospodarski sporazum med Anglijo in Francijo. Angleški finančni minister Simon je sporočil v prvi polovici minulega tedna parlamentu, da je bil sklenjen med Anglijo in Francijo finančno-gospodarski sporazum, ki ima veljavnost do konca vojne in še šest mesecev po podpisu mirovne pogodbe. Sporazum določa v glavnem, da si bosta obe velesili dobavljali med vojno plačilna sredstva (devize) in jih uporabljali po svoji uvidevnosti. Francoski franki, ki jih potrebuje angleška armada v Franciji, se bodo zamenjavali za angleške funte, funti, ki jih potrebuje Francija za nabavo raznih potrebščin v Angliji, pa za franke. Obe vladi sta si medsebojno zajamčili tudi ohranitev razmerja med francosko in angleško valuto z vsemi sredstvi. Sedanje razmerje med angleškim funtom in francoskim frankom ostane neizpremenjeno v višini 180 francoskih frankov za funt. Nadalje določa sporazum, da bosta obe državi podpirali v finančnem pogledu tudi svoje zaveznike in predvsem Poljsko. Te podpore pa bosta dajali v določenem medsebojnem razmerju, in sicer Francija dve petini, Anglija pa tri petine. V takem razmerju bodo tudi vsi njuni skupni izdatki za vojno. Tudi kredite v tujini bosta sprejemali po sporazumu ali celo v sodelovanju.

Sovjetska Rusija odklonila poziv Zveze narodov. Zadnjič smo poročali, da zboruje v Ženevi Društvo narodov, ki bi naj rešilo pritožbo Finske, katero je napadla Ru-

sija, ko sta vendar obe državi članici Zveze narodov! Društvo narodov je izvolilo na tokratnem zasedanju poseben 13 članski odbor za proučevanje finsko-sovjetskega spora. Predsednik tega odbora je naslovil na obe državi poziv, da ustavita sovražnosti in se začneta s posredovanjem Društva narodov pogajati za mir. Sovjetska vlada je poslala predsedniku omenjenega odbora od svojega zunanjega ministra Molotova podpisano brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za povabilo na udeležbo pri zasedanju Zveze narodov in ga odklanja iz razlogov, ki jih je že navedel Molotov v brzojavki, katero je poslal glavnemu tajniku Zveze narodov. Ti razlogi so: Sovjetska Rusija priznava na Finskem samo »ljudsko vladu« pod predsedstvom leta 1919 iz Finske v Leningrad pobeglega boljševika Kuusinen, katero so pripeljali Rusi pri vdoru na Finsko že s seboj in jo nastanili v mali obmejni finski vasi Terioki. S to vladu so sovjeti že sklenili pogodbo o odstopu najvažnejših finskih obmejnih postojank Rusiji za del siromašnega in pustega sveta v ruski sosednji Kareliji. Po trditvi Molotova sovjetska Rusija sploh ni napadla Finske ter z njo ni v vojnem stanju, ker že ima pogodbo z »ljudsko vladu« in je zasedanje Zveze narodov glede tega vprašanja nepotrebno. Molotov smatra za izzivanje, da je tajništvo Društva narodov sploh vzelo v razpravo finsko pritožbo in ker je zastopana v svetu Društva narodov Poljska, katere sploh ni več.

Sovjetska Rusija izključena iz Zveze narodov. Slepomišenje ruskih sovjetov z Zvezo narodov je zadelo radi napada Rusije na Finsko na ostro obsodbo vseh držav članic Društva narodov, ki so pri tokratnem zasedanju v Ženevi 14. decembra storile svojo dolžnost in izključile napadalca — Rusijo iz Zveze narodov. Skupščina Zveze